ބިލު ނަންބަރު 13/2025

މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ ބިލު

ފިހުރިސްތު

އެއްވަނަ ބާބު

ފުރުން

1. ތައާރަފާއި ނަން 4
2. މަޤްޞަދު 4
3. ފެށޭ ދުވަސް 5

ދެވަނަ ބާބު

މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް

4. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް ޤާއިމުކުރުން 5
5. އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް 5
6. ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ 6
7. ރަޖިސްޓްރާރ ޢައްޔަންކުރުމާއި ވަކިކުރުން 6
8. ރަޖިސްޓްރާރގެ ޝަރުޠުތައް 7
9. މަޤާމުގެ މުއްދަތު 8
10. މަޤާމު ހުސްވުން 8
11. މަޤާމުން ވަކިކުރުން 9
12. އިސްތިޢުފާދިނުން 9
13. އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން 10

14. ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް 11
15. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ އަދި ރަޖިސްޓްރާރގެ މުސްތަޤިއްލުކަން 11
16. މަޞްލަޙަތު ފުށުއެރުން 12
17. ސުލޫކީ ހަމަތައް 12
18. ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން 13
19. ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް 14
20. ޕަވަރކަން ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރެއް ނެތުން 14

ތިންވަނަ ބާބު

ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފްތަރު

21. ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފްތަރު 15
22. ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން 16
23. ކްލެސިފިކޭޝަން އަންނަ ބަދަލާ ގުޅިގެން ދަފްތަރު އިޞްލާހުކުރުން 16
24. ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މަޢުލޫމާތަށް އުނިއިތުރު ގެނައުން 17

ހަތަރުވަނަ ބާބު

ނިންމުންތައް މުރާޖަޢާކުރުމާއި ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން

25. މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އުޞޫލުތައް ހިނގާނެ ދާއިރާ 17
26. ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުން 18
27. އިޢުތިރާޟުކުރުމުގެ ނޯޓިސްދޭނެ ގޮތް ކަނޑައަޅުން 18
28. ރަޖިސްޓްރާރގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމުގެ އުޞޫލު 19
29. ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން 19
30. ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން 20

ފަސްވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން ކަންކަން

31. އިސްކަންދިނުން 20

32. ކޮޕީރައިޓް ރަޖިސްޓަރީކުރުމާގުޅޭ ކަންކަން ބަދަލުވުން 21

33. ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން 21

34. ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން 21

35. މާނަކުރުން 21

ބިލު ނަންބަރު 13/2025

މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮތޯރިޓީގެ ބިލު

އެއްވަނަ ބާބު
ފެށުން

ތައާރަފާއި ނަން

1. (ހ) މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކޮށްދީ އެކި ބާވަތްތަކުގެ ފިކުރީ މުދަލާއި އެއާގުޅޭ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށް، ކުރިއެރުވުމާއި، ހިންގުމަށްޓަކައި ހާއްސަ އޮތޯރިޓީއެއް ޤާއިމުކުރުމާއި، އެ އޮތޯރިޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ބަޔާންކުރުމާއި، އެންފޯސް ކުރުމުގެ އުސޫލުތައް ބަޔާންކުރުމުގެ ޤާނޫނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ، "މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮތޯރިޓީގެ ޤާނޫނު" އެވެ.

މަޤްސަދު

2. މި ޤާނޫނުގެ މައިގަނޑު މަޤްސަދަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފިކުރީ މުދާ ހިމާޔަތްކޮށް ކުރިއެރުވުމުގެ ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކޮށް، ވިޔަފާރީގެ ދާއިރާގައި ފަންނުވެރިކަމާއި އިނޮވޭޝަނަށް ހިތްވަރުދީ، އެ ދާއިރާ ކުރިއަރުވައި، ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަށް މަގުފަހިކުރުމެވެ.

ފިކުރީ މުދާ

3. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ފިކުރީ މުދާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރެވޭ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ހިމާޔަތްކުރެވޭ އެންމެހައި ބާވަތްތަކުގެ ފިކުރީ މުދަލަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، ކޮޕީރައިޓާއި، ޓްރޭޑްމާކާއި، ޕޭޓަންޓާއި، އިންޑަސްޓްރިއަލް ޑިޒައިންއާއި ޖިއޮގްރަފިކަލް އިންޑިކޭޝަންތައް ހިމެނެއެވެ.

ދެވަނަ ބާބު

މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް

މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް ޤާއިމުކުރުން

4. (ހ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ފިކުރީ މުދަލުގެ ހައްޤުތައް ހިމާޔަތްކޮށް، ކުރިއެރުވައި، ތަންފީޒުކުރުމަށްޓަކައި "މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް" ގެ ނަމުގައި ސަރުކާރުގެ އިދާރާއެއް އުފެދިއްޖެއެވެ.

(ށ) މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް ހިނގަމުންދާނީ، މިނިސްޓްރީގެ ދަށުންނެވެ. އަދި އެ އޮފީހުގެ އެންމެހައި ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން ޒިންމާދާރުވާނީ ޖަވާބުދާރީވާނީ މިނިސްޓަރަށެވެ.

އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް

5. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

(ހ) ފިކުރީ މުދާ ރަޖިސްޓްރީކުރުން؛

(ށ) ރަޖިސްޓްރީކުރެވޭ ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފްތަރެއް އެކުލަވާލައި އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުން؛

(ނ) ސަރުކާރާއި އަދި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ ޖަމާޢަތްތަކާ ގުޅުން ޤާއިމުކޮށް ބެލެހެއްޓުމާއި އެ ޖަމާޢަތްތަކުން

ފަންނީ އުޞޫލުތަކާއި ޚިލާފު ހެދުން؛

(ރ) ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ބައިވެރިވުމާގުޅޭ ކަންކަމާއި އެ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުމާއި ވިލަރެސްކުރުން؛

(ބ) ފިކުރީ މުދަލުގެ ދާއިރާއިން ސަރަޙައްދީ އަދި ބައިނަލްއަޤުވާމީ ފެންވަރުގައި އަންނަ ކުރިއެރުންތައް ދިރާސާކުރުން؛

(ޅ) ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރަމުންދާ ޤާނޫނުތަކާއި ޤަވާއިދު ބަޔާންކޮށްދޭ ގޮތުގެ މަތިން އާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުން؛

(ކ) ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރީކުރަންޖެހޭ ޙައްޤުތަކާއި ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި، އެ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން އެ ޙައްޤުތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ފީ ނެގުން؛

(އ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާ އެންމެހައި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުން.

ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ

6. މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް ހިންގުމުގެ އެންމެ އިސް ފަރާތަކީ، ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީއެވެ.

ރަޖިސްޓްރާރ އައްޔަންކުރުމާއި ވަކިކުރުން

7. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ، މިނިސްޓަރެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ރަޖިސްޓްރާރގެ މަޤާމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ

މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާ ފަރާތެއް މިނިސްޓަރު އައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) ރަޖިސްޓްރާރުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑައަޅާނީ، މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނުންނެވެ.

ރަޖިސްޓްރާރުގެ ޝަރުޠުތައް

8. ރަޖިސްޓްރާރު އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ މަޤާމަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތެއްގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ.

(ހ) ދިވެހިރައްޔިތެއް ކަމުގައިވުން؛

(ށ) އިސްލާމްދީނުގައި ޙައްދެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ނުވަތަ ޖިނާއީ ކުށެއް ކުރިކަން ޝަރީޢަތުން ސާބިތުވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައި ނުވުން؛

(ނ) ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އިންތިޚާބުކުރާ ނުވަތަ އައްޔަންކުރާ މަޤާމެއްގައި ނުވަތަ ދައުލަތުގެ އެއްވެސް މަޤާމެއްގައި ނުވަތަ އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ވަޒީފާގައި ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(ރ) ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ މަޤާމެއްގައި ހުރި މީހަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(ބ) އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ ދާއިރާއިން ނުވަތަ ގުޅުންހުރި ދާއިރާއަކުން ނުވަތަ ޤާނޫނީ ދާއިރާއިން ފުރިހަމަ ޑިގްރީ ހާސިލްކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން؛

(ޅ) ހިންގުމުގެ ދާއިރާއިން މަދުވެގެން 5 (ފަހެއް) އަހަރުދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން؛

(ކ) އެއްވެސް ކުންފުންޏެއްގެ ޑިރެކްޓަރުންގެ ބޯޑުގެ މެންބަރަކު ކަމުގައި ނުވުން؛

(ރ) މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރުމުގެ ކުރިއަށް ވޭތުވެދިޔަ 5 (ފަހެއް) އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދަރަނިވެރިއެއް ސާބިތުވެ، ފައިސާ ދެއްކުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަނޑައެޅުމަކާ ޚިލާފުވެފައިވާ މީހެއް ކަމުގައި ނުވުން؛ އަދި

(ބ) މި ޤާނޫނުގައި ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރެވޭވަރުގެ އެކަށީގެންވާ ޤާބިލުކަން ލިބިގެންވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

މަޤާމުގެ މުއްދަތު

9. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރސް ގެ މަޤާމުގައި ދެމިހުންނާނީ އޭނާ ޢައްޔަންކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 5 (ފަހެއް) އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވަކިކުރާ ފަރާތެއް ފިޔަވައި އެހެން ކޮންމެ ފަރާތެއް، 5 (ފަހެއް) އަހަރުދުވަހުގެ އިތުރު ދައުރަކަށް ރަޖިސްޓްރާރގެ މަޤާމަށް ޢައްޔަންކުރެވިދާނެއެވެ.

މަޤާމު ހުސްވުން

10. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންސޮލްވެންސީ ޕްރެކްޓިޝަނަރސްގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެކަމަށް ބެލޭނީ އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގައެވެ.

(1) މަޤާމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުން؛

(2) މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދިނުން؛

(3) މި ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، މަޤާމުން ވަކިކުރުން؛

(4) ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން

އިންތިޚާބުކުރާ މަޤާމަކަށް ކުރިމަތިލުން ނުވަތަ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނުވަތަ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ޢައްޔަންކުރާ މަޤާމަކަށް ޢައްޔަންކުރެވުން؛

(5) މަރުވުން؛

(6) ރަޖިސްޓްރާރގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވުމަށް މި ޤާނޫނު ލާޒިމުކުރާ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރެއިން ޝަރުތެއް އުނިވުން.

(ނ) ރަޖިސްޓްރާރގެ މަޤާމު ހުސްވެއްޖެނަމަ، އެ މަޤާމު ހުސްވާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތީން މިނިސްޓަރު އެ މަޤާމަށް މީހަކު އަލުން ޢައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ.

މަޤާމުން ވަކިކުރުން

11. ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ ޢާންމުގެ މަޤާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް އުޒުރުވެރިވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި އިހުމާލުވެއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ނުކުޅެދޭފަދަ ދާއިމީ ބަލިޔަކަށް އޭނާއަށް ދިމާވެއްޖެނަމަ، އޭނާ އެ މަޤާމުން ވަކިކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިނިސްޓަރަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

އިސްތިޢުފާދިނުން

12. ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ ޢާންމުގެ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދޭން ބޭނުންވެއްޖެނަމަ، އެކަން ބަޔާންކޮށް މިނިސްޓަރަށް ފޮނުވާ ލިޔުމަކުން އިސްތިޢުފާދީގެންވާނެއެވެ. އަދި އިސްތިޢުފާދިނުމުގެ ލިޔުން މިނިސްޓަރަށް ލިބުމުން ރަޖިސްޓްރާރ ޢާންމުގެ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދިނީ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން

13. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީއާ މި ޤާނޫނުން މަތިކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި އެހީތެރިވެދިނުމަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުންނާއި ވަސީލަތްތައް، މިނިސްޓްރީގެ ފަރާތުން ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހަމަޖެއްސައިދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާގެ ޑިސިޕްލިނާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބަޔާންކޮށް، އެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުގެ ޝަރުތުތަކާއި އަދި ކަންކަމަށް މުވައްޒަފުން ބޭނުންވާނެ އަދަދު ބަޔާންކުރާ، މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑެއް ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އޮނިގަނޑު އެކުލަވާލާނީ، މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެ މަތިން ރަޖިސްޓްރާރެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރުގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރާތާ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ އިދާރީ އޮނިގަނޑު ރަޖިސްޓްރާރު އެކުލަވާލައި، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިދާރީ އޮނިގަނޑާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ބޭނުންވާ މުވައްޒަފުން އައްޔަންކުރާނީ، ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުންނެވެ.

ރަޖިސްޓްރާރގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް

14. ރަޖިސްޓްރާރ އަކީ އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

(ހ) ފިކުރީ މުދާ ރަޖިސްޓަރީކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުންތައް ހުށަހަޅާނެ އަދި ބަލައިގަންނާނެ ފަދަ ގޮތްތައް ހަމަޖެއްސުމާއި، އެފަދަ ހުށަހެޅުންތައް ރައްކާތެރި ނިޒާމެއްގެ ތެރެއިން އާންމުކުރުމާއި، ދިރާސާކުރުމާއި، އެ ހުށަހެޅުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން އަންގަންޖެހޭ އެންގުންތައް އެންގުމާއި ނިންމަންޖެހޭ ކަންކަން ނިންމުން؛

(ށ) ހިމާޔަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން ފަސޭހަކުރުމުގެ ގޮތުން އިލެކްޓްރޯނިކް ވަސީލަތްތައް މެދުވެރިކޮށް ހިމާޔަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، އަދި ފޯރުކޮށްދޭ ހިމާޔަތްތަކާބެހޭ މައުލޫމާތު އާންމުންނަށް ފަސޭހައިން ލިބޭނެ އިންތިޒާމެއް ހަމަޖެއްސުން؛

(ނ) ފިކުރީ މުދަލުގެ ދަފްތަރު ޗާޕުކުރުން، ގަވާއިދުން އިޝްތިހާރުކުރުން، އަޕްޑޭޓްކޮށް ބެލެހެއްޓުން؛

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހާ ހަވާލުކުރައްވާ އެންމެހާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުން.

ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ އަދި ރަޖިސްޓްރާރގެ މުސްތަޤިއްލުކަން

15. ކޮޕީރައިޓް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައާއި އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ބާރުތައް ބޭނުންކުރުމުގައި ރަޖިސްޓްރާރ އަދި އޮފީހުގެ އެންމެހައި މުވައްޒަފުން އަމަލުކުރަންވާނީ، ސިޔާސީ ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ބާރާއި ނުފޫޒަށް ބޯނުލަނބާ ނުލައި، ޕްރޮފެޝަނަލް އިންޑިޕެންޑެންސް ހިފަހައްޓައިގެންނެވެ.

މަސްލަހަތު ފުށުއެރުން

16. (ހ) މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަޓީ އޮފީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއްގައި ނުވަތަ އޮފީހުން ބަލަމުންދާ އެއްވެސް މައްސަލައެއްގައި ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ އޮފީހުގެ އެހެން މުވައްޒަފެއްގެ އަމިއްލަ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއްވާނަމަ، އެ ހުށަހެޅުމެއް ނުވަތަ މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި ނުވަތަ ނިންމުމުގައި، އެއްވެސް މިންވަރަކަށް އެއިން ފަރާތެއް ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އޮފީހުން ބަލާ މައްސަލައަކީ ނުވަތަ ކަމަކީ، އެއިން ފަރާތެއްގެ މަސްލަހަތެއް ނުވަތަ ފައިދާއެއް ނުވަތަ ދައުރެއް އޮތް މައްސަލައެއްކަން ނުވަތަ ކަމެއްކަން ކުރިން އެނގިފައި ނުވިނަމަވެސް އެކަން އެނގޭ ހިނދުން ފެށިގެން، އެ މައްސަލައެއް ނުވަތަ ކަމެއް ބެލުމަށް އަދި/ނުވަތަ އެ މައްސަލައަކާ ނުވަތަ ކަމަކާ ގުޅޭގޮތުން ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމެއް ނިންމުމުން އެ ފަރާތެއް ވަކިކުރުވަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދަ މަސްލަހަތު ފުށުއެރުމެއް ދެނެގަތުމާއި ހައްލުކުރާނެ އުސޫލެއް، އެފަދަ މައްސަލަތަކުން ގަވާއިދުތަކުގައި ބަޔާންކުރާނެ އުސޫލު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ.

ސުލޫކީ ހަމަތައް

17. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރ އާއި އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކުގައި އަދާކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސުލޫކީ ހަމަތައް، އޭގެ މަތީ މިންގަނޑުގައި ރިޢާޔަތްކޮށް، އެހެން ޤާނޫނުތަކުން އެ ހަމަތަކަށް ތަބާވާން އޮތް މިންވަރަށް، ހުރިހާ ބާރުތަކާއިވެސް އެ ހަމަތަކަށް ތަބާވާންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޢިލްމީ މުދަލާއި ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރ އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކަށް ހުރަސްއެޅޭނެ ނުވަތަ ބުރޫއަރާނެ ފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ރަޖިސްޓްރާރ ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ ކަމެއް، އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންވެސް ކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ރަޖިސްޓްރާރ އަދި އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަޓީ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެ ވަޒީފާއެއްގެ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި އެއްވެސް ބޭފުޅަކަށް ހިތްހަމަނުޖެހުމެއް ނުވަތަ މަންފާއެއް އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސުގައި، ނުވަތަ އެހެން މީހެއްގެ ނަފްސުގައި، ނުވަތަ ވިޔަފާރީގެ ގޮތުން ނުވަތަ މާލީ ގޮތުން އެ މީހާ ގުޅުމެއް އޮތް މީހެއްގެ ނަފްސުގައި ބޭނުންކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

ސިއްރު ހިފެހެއްޓުން

18. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަޓީއަށް އަދި އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް މަޤާމުގެ ހައިސިއްޔަތުން ލިބޭ މަޢުލޫމާތަކީ ސިއްރުގެ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓެންޖެހޭ މަޢުލޫމާތެވެ. އެފަދަ މަޢުލޫމާތެއް، ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެމަތިން ހާމަކުރަންޖެހޭ ފަރާތަކަށް ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ޢިލްމީ މުދަލާއި ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތަކުން ރަޖިސްޓްރާރަށް ހުށަހަޅާ މަޢުލޫމާތުގެ ތެރެއިން، ވިޔަފާރީގެ ސިއްރު މަޢުލޫމާތުގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރާރ ކަނޑައަޅާ މަޢުލޫމާތު، ޤާނޫނަކުން ބާރު ލިބިގެން ތިރީގައި އިދާރާތަކުން ހިންގާ ތަޙުޤީޤުތަކަށް އެ ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން

ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި ނުވަތަ ކޯޓު އަމުރަކަށް ހާމަކުރާ ކުރުން ފިޔަވައި، ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ އޮފީހުގައި މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް ފަރާތަކުން ހާމަކޮށްގެން ނުވާނެ، އެއްވެސް ފަރާތަކާ ހިއްސާކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

ޤާނޫނީ ހިމާޔަތް

19. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުންނާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރުތަކާ ތަންފީޒުކުރުމުގައި، ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ނުވަތަ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުން ލިބިދޭ ބާރުގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި، ރަޖިސްޓްރާރ ނުވަތަ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން، ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރގެ އިރުޝާދު ލިބިގެން މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް ފަރާތެއް، ރަސްމީ ހައިސިއްޔަތުން، ހެޔޮ ނިޔަތުގައި ކުރާ ކަމަކާމެދު، ނުވަތަ ނުކުރާ ކަމަކާމެދު، އެއްވެސް މަދަނީ ނުވަތަ ޖިނާއީ ދައުވާއެއް ނުއުފުލޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، އޮފީހުގެ މުވައްޒަފަކު ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރގެ އިރުޝާދު ލިބިގެން މަސައްކަތްކުރާ އެއްވެސް ފަރާތެއް ފާސިދުގައި ކަމަކުން ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ އިހުމާލުގެ ސަބަބުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބޭ ގެއްލުމަކަށް، ކަމާގުޅޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ޖަވާބު އުފުލުމުގެ އިލްތިޒާމު ދުރުވެއްނުވާނެއެވެ.

ސިއްރުކަން ބެލުމުގެ އިލްތިޒާމު ނެތުން

20. މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރަށް ހުށަހަޅާ އެއްވެސް ލިޔެކިޔުމެއްގެ ނުވަތަ އެހެން

ތިރީސްދުވަހުގެތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތެއްގެ ސާބިތުކަން ބެލުމަށާ ނުލައި، އެ ތިރީސްދުވަސް އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ރަޖިސްޓްރާރަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އެފަދަ އެއްވެސް ތިރީސްދުވަހު ސަބަބަކާހުރެ ތިރީގައި ކަމަށްވާ ހާލަތުގައި، ނުވަތަ އެފަދަ ތިރީސްދުވަހުގައި ހިމެނޭ އެއްވެސް މަޢުލޫމާތަކީ ސަބަބަކާހުރެ މަޢުލޫމާތުގައި ކަމުގައިވާ ހާލަތުގައި، އެ ކަމެއްގެ ޒިންމާ ނުވަތަ އެ ކަމެއްގެ ސަބަބުން ލިބޭ އެއްވެސް ގެއްލުމެއްގެ ޒިންމާ ރަޖިސްޓްރާރު އުފުލާކަށް ނުޖެހޭނެއެވެ.

ތިންވަނަ ބާބު

ފްލެޓް މުދަލުގެ ދަފްތަރު

ފްލެޓް މުދަލުގެ ދަފްތަރު

21. (ހ) ފްލެޓް މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކުރާ ފްލެޓް މުދަލުގެ ދަފްތަރެއް، ރަޖިސްޓްރާރު ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު ހިމަނަންވާނެއެވެ.

(1) ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފްލެޓް މުދަލާއި އޭގެ ކޯޕަރޭޝަން؛

(2) ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފްލެޓް މުދަލުގެ ޕްރޮޕަޓީގެ މަޢުލޫމާތު؛

(3) ރަޖިސްޓަރީކުރި ރިޕޯޓް؛

(4) ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފްލެޓް މުދަލަށް ހިއްސާތައް ލިބިދޭނޭ މުއްދަތު؛

(5) ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފްލެޓް މުދަލާ ގުޅޭގޮތުން ދަފްތަރުގައި ހިމަނަން ފްލެޓް މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުން ލާޒިމުކުރާ މުޢާމަލާތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(6) ބަންދުތައް ބަދަލުކުރެވިފައިވާނަމަ، އެކަން ނުވަތަ

ލައިސަންސިންގެ އެގްރީމަންޓްއާމެދު އެކަން
ހިމެނޭގޮތުން، ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ ބާޠިލު؛

(7) ރަޖިސްޓްރޭޝަނަށް ގެނެވޭ އެންމެހައި ބަދަލުތަކެއް؛

(8) ރަޖިސްޓަރީކުރެވޭ ފިކުރީ މުދަލާބެހޭ، ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައި
އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ
އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރު ބަލަހައްޓަންވާނީ، މި
ޤާނޫނާއި ފިކުރީ މުދަލާބެހޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ
ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މައުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދިނުން

22. މި ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ދަފްތަރު ބަލަން ބޭނުންވާ
ފަރާތްތަކަށް އެ ދަފްތަރު ބެލުމުގެ އިންތިޒާމު، އަދި ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ ފިކުރީ
މުދަލާގުޅޭ ހާމަކުރެވޭނެ މައުލޫމާތުގެ ކޮޕީ ދޫކުރުމުގެ އިންތިޒާމު، ކަމާބެހޭ
ޤާނޫނުތަކުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓްރާރު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

ކޮމްޕެޓިޝަން އަނިޔާ ބަދަލާ ގުޅުން ދަފްތަރު އިސްލާހުކުރުން

23. (ހ) ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ފިކުރީ މުދަލެއް ނިސްބަތްވާ ނުވަތަ
ހިދުމަތެއްގެ ކޮމްޕެޓިޝަން އަނިޔާ ބަދަލުވެއްޖެކަމާއި،
ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ފިކުރީ މުދަލެއްގެ ހައިސިއްޔަތުގައި އަނިޔާ
ބަދަލުވެއްޖެ، މި ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ
ދަފްތަރުގައި ހިމަނައި، ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ އެ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ
މައުލޫމާތު އިސްލާހުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދަފްތަރަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތައް
ގެނައުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ
ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ މައުލޫމާތަށް އުނިއިތުރު ގެނައުން

24. (ހ) ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ މަސްލަހަތު ހުރި ފަރާތަކުން، އެ މުދަލާ ގުޅޭގޮތުން ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ ކުށެއް އިސްލާހުކުރުމަށް ނުވަތަ ދަފްތަރުގައި ހިމެނިފައިވާ މައުލޫމާތެއް ދަފްތަރުގައި ހިމަނައިދިނުމަށް އެދޭނަމަ، އެ ކަމަށް އެދި މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން އެޕްލިކޭޝަން، ފިކުރީ މުދަލެއްގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަންގެ ބަދަލުކުރަން އަސަރުކުރާ ކަމެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭނެއެވެ.

(ނ) ދަފްތަރުގައި ހިމެނޭ ކުށެއް އިސްލާހުކުރުމަށް ނުވަތަ ދަފްތަރުގައި ހިމެނިފައިވާ މައުލޫމާތެއް ދަފްތަރުގައި ހިމަނައިދިނުމަށް އެދި އަންނަނިވި ފަދައިން ކޯޓަށް ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(1) ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާނަމަ، ކޯޓަށް؛

(2) ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިނުވާނަމަ، ރަޖިސްޓްރާރަށް.

ހަތަރުވަނަ ބާބު

ނިންމުންތައް މުރާޖަޢާކުރުމާއި ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން

މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތައް ހިނގާނެ ދާއިރާ

25. މި ބާބުގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލުތައް ހިނގާނީ، ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ހިނދުކުއެވެ.

ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުން

26. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރު އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތަކާ ގުޅިގެން ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމާ ނިންމުމެއް، އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތަށް ޤަބޫލުނުކުރެވޭނަމަ، ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމުގައި، އެކަން އެ ފަރާތަށް އަންގާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެ ނިންމުމަކަށް އިޢުތިރާޟުކުރާކަމުގެ ނޯޓިހެއް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮފީހަށް ހުށަހަޅާ އިޢުތިރާޟުކުރުމުގެ ނޯޓިހުގައި، ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމާމެދު އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތުން އިޢުތިރާޟުކުރާ ސަބަބު ހިމަނައިގެން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

އިޢުތިރާޟުކުރާކަމުގެ ނޯޓިހާމެދު ގޮތް ކަނޑައެޅުން

27. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމެއް ރައްދުވާ ފަރާތުން މި ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އިޢުތިރާޟުކުރާކަމުގެ ނޯޓިހެއް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީހަށް ހުށަހަޅައިފިނަމަ، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ނިންމުމާމެދު ކުރިއަށްދާނެ ގޮތް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައަކާމެދު ކުރިއަށްދާނެ ގޮތް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނިންމުމުގައި، އެ ނޯޓިހުގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެކަން، ސަބަބު ބަޔާންކޮށް، އެ ނޯޓިސް ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނޯޓިސް ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައަކާމެދު

ކުރިއަށްދާނެ ގޮތެއް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނިންމުމުގައި، އެ ނޯޓިސްގައި ބަޔާންކުރާ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކޮށް، އެ ނޯޓިސް ހުށަހަޅާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ކަމާމެދު ގޮތެއް ނިންމައި، ނޯޓިސް ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމުގެ އުސޫލު

28. (ހ) ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުމަކަށް އިޢުތިރާޟުކޮށް މި ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި ރަޖިސްޓްރާރަށް ލަފާދިނުމަށްޓަކައި މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީއެއް އުފައްދާފައި އޮންނަންވާނެއެވެ. އަދި އެފަދަ މައްސަލައަކާމެދު ރަޖިސްޓްރާރު ގޮތެއް ނިންމަންވާނީ، އެ ކޮމިޓީއަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅައި، އެ ކޮމިޓީން އެ ކަމުގައި ނިންމާ ގޮތެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރުގެ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމަށް ހުށަހަޅާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެފަދަ ނިންމުން މުރާޖަޢާކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާއި، މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީ އުފައްދާނެ ގޮތުގެ އުސޫލުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުން

29. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއް މުރާޖަޢާކުރުމަށްފަހު އެ މައްސަލައަކާމެދު މި ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރު ނިންމާ ނިންމުމަކާމެދު، އެ ނިންމުން ރައްދުވާ ފަރާތުން ހިތްހަމަނުޖެހޭނަމަ، އެ ނިންމުން ނިންމާތާ 30

(ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ނުވަތަ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓްރާރ ނިންމަންޖެހޭ ނިންމުމާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް އަންގާފައިނުވާނަމަ، އެ ނިންމުން ނިންމަންޖެހޭ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން

30\. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނުވަތަ ފިޝަރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނެއްގެ ދަށުން އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރޮޓެކްޓިވް އޮފީސާ ނުވަތަ ރަޖިސްޓްރާރ މަޤާމަކަށް މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ގުޅިގެން އިންޓަރނޭޝަނަލް ޕްރޮޓެކްޓިވް އޮފީސަރ ފަރާތުން ނިންމުމަކާމެދު ދެކޮޅުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުން ނިޒާމު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓްރާރ ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ނިޒާމުގެ ދަށުން ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމާ ގުޅޭ، އެ ޝަކުވާތަކަށް ރަޖިސްޓްރާރ ޖަވާބުދިނުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި، މުއްދަތުތަކާއި ކަމާގުޅޭ އިޖުރާއަތުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ފަސްވަނަ ބާބު

އެހެނިހެން ކަންކަން

އިސްކަންދިނުން

31\. މި ޤާނޫނުގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީ އިޤްރާރުތަކާއި ފިޝަރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޤްރާރުތަކުގައި އެއްވެސް ތަފާތުވެއްޖެނަމަ

ބާވަތްތަކާއި، އެ ދެ އިޖުރާއަތުގެ ތެރެއިން އިސްތިސްނާދޭނީ، ޤާނޫނީ މުދަލާމެދު ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކެވެ.

ކޮޕީރައިޓް ރަޖިސްޓްރީކުރުމާގުޅޭ ކަންކަން ބަދަލުވުން

32. ޤާނޫނު ނަންބަރު 23/2010 (ކޮޕީރައިޓާއި އެއާގުޅޭ އެހެނިހެން ޙައްޤުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކޮޕީރައިޓާއި އެއާގުޅޭ ޙައްޤުތައް ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި، ކޮޕީރައިޓުގެ ޙައްޤުތައް ރަޖިސްޓްރީކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ދަފްތަރު ބެލެހެއްޓުމާއި ކަމާގުޅޭގޮތުން އެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މިނިސްޓްރީއާ އެ ޤާނޫނުން ޙަވާލުކޮށްފައިވާ އެންމެހާ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް، މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއެކު، ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީއަށް ބަދަލުވީއެވެ.

ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން

33. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ، ރަޖިސްޓްރާރެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް، މި ޤާނޫނު އަމަލުކުރަން ފެށޭތާ 6 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހަދައި، އެންމެހާ ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން

34. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، 1 ޖަނަވަރީ 2026 އިން ފެށިގެންނެވެ.

މާނަކުރުން

35. މި ޤާނޫނުގައި ލަފުޒާއި ނުވަތަ އިބާރާތަށް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން އެހެން މާނައަކަށް ދޭހަނުވާހާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކަށް ދީފައި އެވަނީ، އެ ލަފުޒުތަކާއި އިބާރާތްތަކަށް ތިރީގައި ދީފައިވާ މާނަކުރުމެވެ.

(ހ) "އޮފީސް" ނުވަތަ "އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް" ކަމަށް

ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ "މޯލްޑިވްސް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީ އޮފީސް" އަށެވެ.

(ނ) "ރަޖިސްޓްރާރ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ރަޖިސްޓްރާރ އޮފް އިންޓެލެކްޗުއަލް ޕްރޮޕަރޓީއަށެވެ.

(ރ) "މިނިސްޓްރީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރެއްގައި ހަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާއަށެވެ.

(ބ) "މިނިސްޓަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޒުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެއިރެއްގައި ހަވާލުކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާގެ ވަޒީރަށެވެ.

(ޅ) "ފިކުރީ މުދަލާގުޅޭ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެއި ބާވަތެއްގެ ފިކުރީ މުދަލާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރާ ހުރިހާ ޤާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން ކަމާބެހޭ ޤާނޫނަށެވެ.

(ކ) "ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 11/2016 (ދައުލަތުގެ މުސާރައިގެ ސިޔާސަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ނޭޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނަށެވެ.

(އ) "ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 5/2007 (ދިވެހި ސިވިލް ސަރވިސްގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނަށެވެ.